
RBA06
Eleocharitetum
***quinqueflorae* Lüdi 1921**
Iniciální sukcesní stadia
vápnitých slatinišť
s bahničkou chudokvětou

Tabulka 14, sloupec 6 (str. 642)

Nomen mutatum propositum

Orig. (Lüdi 1921): *Eleocharitetum pauciflorae* (*Eleocharis pauciflora* = *E. quinqueflora*)

Diagnostické druhy: *Carex flacca*, *C. lepidocarpa*,
Chara vulgaris, *Eleocharis quinqueflora*, *Eriophorum latifolium*, *Juncus articulatus*, *J. inflexus*,
J. subnodosus, *Triglochin palustris*; *Campylium stellatum*, *Fissidens adianthoides*, *Palustriella commutata*, *Philonotis calcarea*, *Scorpidium revolvens* s. l. (*S. cossonii*)

Konstantní druhy: *Carex flacca*, *C. lepidocarpa*, *C. pauciflora*, *Chara vulgaris*, *Eleocharis quinqueflora*,

Juncus articulatus, *Potentilla erecta*, *Triglochin palustris*; *Campylium stellatum*

Dominantní druhy: *Chara vulgaris*, *Eleocharis quinqueflora*; *Scorpidium revolvens* s. l. (*S. cossonii*)

Formální definice: *Eleocharis quinqueflora* pokr. > 5 % NOT (*Eriophorum latifolium* pokr. > 25 % OR *Sphagnum* sp. pokr. > 0 %)

Struktura a druhové složení. Asociace představuje iniciální sukcesní stadium vápnitých slatiníšť s převažující bahničkovou chudokvětou (*Eleocharis quinqueflora*). Spolu s ní může dominovat *Blysmus compressus*, *Eleocharis uniglumis*, *Juncus articulatus*, *Triglochin palustris* nebo ostřice ze skupiny *Carex flava* agg. Ostatní cévnaté rostliny jsou zastoupeny zejména dalšími druhy ostřic a jiných šáchorovitých rostlin. Mechové patro je vyvinuto různě v závislosti na vodním režimu a čase, který uplynul od poslední disturbance. Pokud je dobře vyvinuto, převládá v něm zejména *Scorpidium cossonii* nebo *Palustriella commutata* (Dítě et al. 2006). Submerzně se v tůňkách mohou vyskytovat parožnatky (*Chara* spp.), případně bublinatky (*Utricularia* spp.). Porosty jsou většinou druhově chudé; nejčastěji se v nich nachází 10–20 druhů cévnatých rostlin a 1–5 druhů mechových rostlin na ploše o velikosti kolem 16 m².

Stanoviště. Asociaci nacházíme většinou jako maloplošné společenstvo v komplexech jiných typů vápnitých slatiníšť nebo i na větších plochách jako iniciální sukcesní stadium po disturbanci, která nebyla spojena s eutrofizací nebo odvodněním. Tato sukcesní stadia mohou trvat krátkodobě a zase zaniknout, například po silném jednorázovém narušení zvěří, anebo se pravidelně opakovat na sesuvech a v okolí vápnitých potoků a stružek. Asociaci nacházíme někdy i na nenarušovaných místech, kde je vegetace druhově ochuzena z jiných důvodů, například v malých tůňkách na slatinách nebo na vývěrech minerálních vod. Oproti společenstvům s bublinatkami z třídy *Littorelletea uniflorae* jsou stanoviště této asociace charakteristická větší vápnitostí a proudící okysličenou vodou (Rybniček in Rybniček et al. 1984: 15–68, Dítě et al. 2006).

Dynamika a management. Asociace je iniciálním společenstvem vápnitých slatiníšť. Vzniká bud'

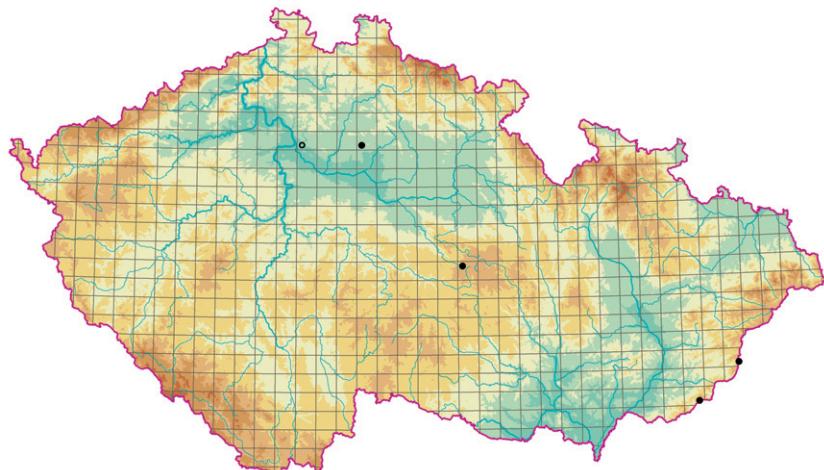
zazemňováním mělkých tůnek a nově vzniklých vývěrů podzemní vody, nebo po mechanickém narušení jiných typů vápnitých slatiníšť zvěří či při zemědělské a lesnické činnosti. Vzácně se může vyskytovat jako dlouhodobě blokované sukcesní stadium na minerálně extrémně bohatých stanovištích. Další sukcesní vývoj směřuje nejčastěji k jiným společenstvům svazu *Caricion davallianae*. Porosty této asociace nejsou v České republice ovlivňovány žádnou cílenou péčí ze strany ochrany přírody.

Rozšíření. Asociace byla poprvé popsána ze švýcarských Alp (Lüdi 1921) a může se vyskytnout v těch částech areálu svazu, kde se vyskytuje druh *Eleocharis quinqueflora*. Byla naznamenána rovněž v italských Alpách (Balátová-Tuláčková & Venanzoni 1990). Kromě Alp je hojná v Západních Karpatech na Slovensku (Dítě et al.

Obr. 335. *Eleocharitetum quinqueflorae*. Prameniště s bahničkou chudokvětou (*Eleocharis quinqueflora*) na flyšovém svahu u Nedášovy Lhoty v Bílých Karpatech. (P. Hájková 2007.)

Fig. 335. A spring with *Eleocharis quinqueflora* on a flysch slope near Nedášova Lhota in the Bílé Karpaty Mountains, eastern Moravia.

Obr. 336. Rozšíření asociace RBA06 *Eleocharitetum quinqueflorae*.

Fig. 336. Distribution of the association RBA06 *Eleocharitetum quinqueflorae*.

2006) a méně často i v Polsku (Hájek & Hájková, nepubl.). V České republice se vyskytuje pouze fragmentárně; jen výjimečně a krátkodobě se mohou objevit rozsáhlější porosty po silné disturbanci na větších lokalitách svazu *Caricion davallianae*. Dobře vyvinuté a jednoznačně klasifikovatelné porosty byly zjištěny u Mělnické Vrutice (Klika 1947), v tůníkách pěnovcových pramenišť na Jabkenické plošině (Kratochvílová 2007), na lokalitě Řeka ve Žďárských vrších (Štechová, Hájková & Hájek, nepubl.), na Jalovcové stráni u Nedašova a v obci Lopeník v Bílých Karpatech (Hájek & Hájková, nepubl.). Takové porosty byly pozorovány i u Hůrek na Plzeňsku (Grulich, nepubl.), avšak nebyly doloženy fytoценologickými snímky. Další porosty druhu *Eleocharis quinqueflora* s pokryvností menší než 5 %, které se vymykají formální definici asociace, se vyskytují na některých dalších lokalitách v Polabí, u Jestřebí na Dokesku a na lokalitě Mokřady pod Vlčkem u obce Prameny ve Slavkovském lese. Porosty s dominantní *E. quinqueflora* udávané z Českomoravské vrchoviny (Rybniček 1974) a Moravskoslezských

Beskyd (Hájek & Hájková 2002) představují floristicky odlišná společenstva na vápníkem méně zásobených stanovištích s výskytem druhů rodu *Sphagnum* a absencí většiny druhů charakteristických pro svaz *Caricion davallianae*.

Hospodářský význam a ohrožení. Společenstvo nemá v České republice žádný hospodářský význam, vyskytuje se v něm však ohrožené druhy flóry a fauny. Je ohroženo všeobecným zánikem vápnitých slatiníšť, k němuž přispívá odvodnění, eutrofizace krajiny a přímé ničení lokalit při stavebních aktivitách.

■ **Summary.** This species-poor vegetation type, dominated by *Eleocharis quinqueflora*, represents an initial successional phase at water-saturated and disturbed patches of calcareous fens. The moss layer may be absent due to frequent disturbance or high water table. It is more common in limestone areas of the Alps and Carpathians, while in the Czech Republic it is rare and fragmentarily developed in small patches in the flysch zone of the Western Carpathians and in central Bohemia.

Tabulka 14. Synoptická tabulka asociací vegetace vápnitých slatiníšť a slatiníšť s kalcitolerantními rašeliníky (třída *Scheuchzerio palustris-Caricetea nigrae*, část 1: *Caricion davallianae* a *Sphagno warnstorpii-Tomentypnion nitentis*).

Table 14. Synoptic table of the associations of calcareous fens and fens with calcium-tolerant sphagna (class *Scheuchzerio palustris-Caricetea nigrae*, part 1: *Caricion davallianae* and *Sphagno warnstorpii-Tomentypnion nitentis*).

- 1 – RBA01. *Valeriano dioicae-Caricetum davallianae*
- 2 – RBA02. *Carici flavae-Cratoneuretum filicini*
- 3 – RBA03. *Valeriano simplicifoliae-Caricetum flavae*
- 4 – RBA04. *Campylio stellati-Caricetum lasiocarpae*
- 5 – RBA05. *Junco subnodulosi-Schoenetum nigricantis*
- 6 – RBA06. *Eleocharitetum quinqueflorae*
- 7 – RBB01. *Sphagno warnstorpii-Eriophoretum latifoli*
- 8 – RBB02. *Campylio stellati-Trichophoretum alpini*
- 9 – RBB03. *Menyantho trifoliatae-Sphagnetum teretis*

Sloupec číslo	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Počet snímků	83	41	16	24	10	5	83	31	26
Počet snímků s údaji o mechovém patře	63	41	16	24	10	5	83	31	26

Bylinné patro

Valeriano dioicae-Caricetum davallianae

<i>Carex davalliana</i>	100	7	.	4	10	.	33	10	.
-------------------------	-----	---	---	---	----	---	----	----	---

Carici flavae-Cratoneuretum filicini

<i>Eupatorium cannabinum</i>	1	73	6
<i>Mentha longifolia</i>	2	49	19
<i>Tussilago farfara</i>	1	51	19
<i>Carex distans</i>	8	20	.	.	10
<i>Gymnadenia densiflora</i>	.	10

Valeriano simplicifoliae-Caricetum flavae

<i>Valeriana simplicifolia</i>	.	15	44	.	.	.	2	.	.
<i>Cruciata glabra</i>	.	32	81	.	.	.	2	.	.
<i>Prunella vulgaris</i>	43	44	75	8	10	.	29	6	4
<i>Crepis paludosa</i>	28	17	69	17	.	.	48	.	4
<i>Briza media</i>	59	61	81	8	30	.	70	39	15
<i>Caltha palustris</i>	42	20	81	29	10	.	23	.	19
<i>Alchemilla vulgaris</i> s. l.	13	17	81	.	.	.	12	.	.
<i>Equisetum palustre</i>	55	54	63	46	.	20	42	45	35

Campylio stellati-Caricetum lasiocarpae

<i>Carex dioica</i>	2	.	.	13	.	.	11	6	8
---------------------	---	---	---	----	---	---	----	---	---

Junco subnodulosi-Schoenetum nigricantis

<i>Schoenus nigricans</i>	60
<i>Schoenus ferrugineus</i>	40
<i>Tetragonolobus maritimus</i>	5	2	.	.	60
<i>Gentianella amarella</i>	30

Tabulka 14 (pokračování ze strany 642)

Sloupec číslo	1	2	3	4	5	6	7	8	9
<i>Schoenus ferrugineus × nigricans</i>	20
<i>Orchis palustris</i>	1	.	.	.	20
<i>Phragmites australis</i>	19	7	.	21	80	20	13	19	27
<i>Pinguicula vulgaris</i> subsp. <i>vulgaris</i>	8	.	.	.	20	.	7	6	4
<i>Pinguicula vulgaris</i> subsp. <i>bohemica</i>	10
<i>Molinia caerulea</i> s. l.	48	27	.	17	70	40	29	32	12
<i>Eleocharitetum quinqueflorae</i>									
<i>Eleocharis quinqueflora</i>	.	2	.	13	.	100	1	10	.
<i>Carex lepidocarpa</i>	.	7	.	4	.	80	4	.	8
<i>Chara vulgaris</i>	.	10	.	.	.	80	.	.	.
<i>Sphagno warnstorffii-Eriophoretum latifolii</i>									
<i>Galium uliginosum</i>	40	5	.	33	20	20	71	35	58
<i>Campylio stellati-Trichophoretum alpinii</i>									
<i>Rhynchospora alba</i>	1	.	.	4	.	.	6	45	8
<i>Drosera anglica</i>	1	16	4
<i>Linum catharticum</i>	28	41	31	13	20	.	33	55	8
<i>Menyantho trifoliatae-Sphagnetum teretis</i>									
<i>Potentilla palustris</i>	1	.	.	29	.	.	18	16	81
<i>Carex lasiocarpa</i>	1	.	.	17	.	.	1	10	42
<i>Agrostis canina</i>	13	2	38	33	.	20	53	52	73
<i>Carex limosa</i>	1	.	19
<i>Equisetum fluviatile</i>	10	10	6	38	.	.	36	39	54
Diagnostické druhy pro dvě a více asociací									
<i>Dactylorhiza majalis</i>	59	34	75	13	.	20	41	6	4
<i>Taraxacum sect. Palustria</i>	18	12	13	.	20	.	2	.	.
<i>Succisa pratensis</i>	57	27	19	21	50	20	35	23	23
<i>Polygala amarella</i>	12	2	.	.	30
<i>Carex pulicaris</i>	22	.	.	4	.	.	28	52	4
<i>Carex flava</i>	39	56	63	8	30	20	40	26	23
<i>Valeriana dioica</i>	78	39	.	58	10	20	75	65	69
<i>Parnassia palustris</i>	30	12	19	21	70	.	48	65	23
<i>Carex panicea</i>	93	95	100	54	70	60	93	97	62
<i>Potentilla erecta</i>	80	83	94	33	80	60	94	97	58
<i>Eriophorum latifolium</i>	51	88	94	38	.	40	55	32	15
<i>Juncus inflexus</i>	5	71	19	.	.	40	.	.	.
<i>Carex flacca</i>	25	83	25	.	20	80	6	.	.
<i>Epipactis palustris</i>	4	51	44	8	.	.	16	.	4
<i>Blysmus compressus</i>	1	29	19	.	.	.	1	.	.
<i>Cirsium rivulare</i>	20	59	100	8	.	.	13	3	.
<i>Hypericum tetrapterum</i>	2	29	25	4	.	20	.	.	.
<i>Dactylorhiza incarnata</i>	6	15	.	4	30
<i>Juncus articulatus</i>	29	73	44	38	.	60	43	68	31
<i>Triglochin palustris</i>	8	24	19	17	.	60	12	26	4

Tabulka 14 (pokračování ze strany 643)

Sloupec číslo	1	2	3	4	5	6	7	8	9
<i>Eriophorum angustifolium</i>	27	68	69	58	.	20	63	87	46
<i>Carex nigra</i>	58	41	88	50	20	.	72	58	54
<i>Carex echinata</i>	14	7	50	25	.	.	67	84	38
<i>Carex diandra</i>	1	.	.	50	.	.	6	10	62
<i>Pedicularis palustris</i>	5	.	.	33	.	.	13	32	12
<i>Juncus alpinoarticulatus</i>	1	.	.	17	.	.	12	39	.
<i>Juncus bulbosus</i>	.	.	.	25	.	.	7	61	4
<i>Utricularia minor</i>	.	.	.	25	.	.	1	23	19
<i>Trichophorum alpinum</i>	1	.	.	29	.	.	18	87	15
<i>Carex demissa</i>	5	7	13	21	.	.	39	74	12
<i>Drosera rotundifolia</i>	5	.	.	21	.	.	59	90	46
<i>Menyanthes trifoliata</i>	7	.	6	63	.	.	30	48	65
<i>Carex rostrata</i>	7	.	.	88	.	20	63	81	85
<i>Juncus subnodulosus</i>	1	7	.	.	30	40	.	.	.
<i>Viola palustris</i>	12	.	.	29	.	.	71	52	73
<i>Hieracium lactucella</i>	5	.	.	4	.	.	19	26	4

Ostatní druhy s vyšší frekvencí

<i>Ranunculus acris</i>	72	51	56	21	10	.	54	23	15
<i>Cirsium palustre</i>	20	20	.	29	40	.	66	45	35
<i>Anthoxanthum odoratum</i> s. l.	25	24	56	.	20	.	73	13	19
<i>Holcus lanatus</i>	33	37	63	21	10	.	48	6	19
<i>Festuca rubra</i> agg.	23	41	81	8	10	.	55	3	15
<i>Sanguisorba officinalis</i>	60	22	19	17	50	.	27	.	4
<i>Galium palustre</i> agg.	36	5	38	54	.	20	25	13	46
<i>Lysimachia vulgaris</i>	20	44	25	17	20	20	37	6	31
<i>Filipendula ulmaria</i>	43	7	19	21	.	.	30	.	12
<i>Luzula campestris</i> agg.	18	.	13	4	.	.	61	6	12
<i>Lychnis flos-cuculi</i>	20	10	44	25	.	.	34	.	19
<i>Lythrum salicaria</i>	23	37	6	29	50	.	10	.	15
<i>Scirpus sylvaticus</i>	18	32	56	4	.	20	20	3	4
<i>Leontodon hispidus</i>	12	29	19	.	.	.	36	6	.
<i>Cardamine pratensis</i>	24	2	.	21	.	.	27	6	23
<i>Myosotis palustris</i> agg.	16	10	50	8	.	.	30	.	15
<i>Leucanthemum vulgare</i> agg.	37	10	44	.	10	.	13	.	.
<i>Angelica sylvestris</i>	24	10	19	4	.	.	28	3	8
<i>Lathyrus pratensis</i>	16	29	44	8	10	.	20	.	4
<i>Plantago lanceolata</i>	36	17	25	4	.	.	12	.	.
<i>Epilobium palustre</i>	10	.	13	29	.	.	33	3	19
<i>Equisetum arvense</i>	6	54	38	.	.	.	20	.	.
<i>Centaurea jacea</i>	28	32	31	.	30	.	5	.	.
<i>Rumex acetosa</i>	12	10	38	8	.	.	25	.	8
<i>Nardus stricta</i>	10	5	13	.	.	.	29	26	4
<i>Mentha arvensis</i>	4	29	25	4	.	.	16	23	15
<i>Ajuga reptans</i>	20	37	38	.	.	.	6	.	.
<i>Deschampsia cespitosa</i>	25	27	13	.	30	.	6	.	.
<i>Ranunculus repens</i>	19	17	50	13	.	.	2	.	8

Tabulka 14 (pokračování ze strany 644)

Sloupec číslo	1	2	3	4	5	6	7	8	9
<i>Juncus effusus</i>	8	17	31	4	.	.	18	10	.
<i>Trifolium pratense</i>	20	7	31	.	.	.	14	.	.
<i>Equisetum sylvaticum</i>	6	.	6	13	.	.	27	6	15
<i>Lotus corniculatus</i>	25	5	19	8	20	.	6	.	4
<i>Agrostis stolonifera</i>	5	32	31	8	.	20	11	.	4
<i>Galium verum</i> agg.	30	12	.	.	30
<i>Vicia cracca</i>	12	22	56	.	.	.	6	.	.
<i>Tephroseris crispa</i>	6	.	6	4	.	.	27	.	15
<i>Leontodon autumnalis</i>	12	5	6	4	.	.	14	19	.
<i>Cirsium canum</i>	30	10	.	4	10
<i>Mentha aquatica</i>	25	7	.	8	10	20	1	.	8
<i>Lycopus europaeus</i>	1	24	.	17	.	20	5	6	31
<i>Lysimachia nummularia</i>	14	20	31	8	.	.	1	.	4
<i>Oxycoccus palustris</i> s. l.	5	.	.	4	.	.	12	29	15
<i>Colchicum autumnale</i>	13	15	31	.	10	.	4	.	.
<i>Achillea millefolium</i> agg.	7	12	31	.	.	.	12	.	.
<i>Poa trivialis</i>	4	27	19	8	.	.	7	.	4
<i>Trifolium repens</i>	18	2	13	8	.	.	4	.	.
<i>Geum rivale</i>	12	2	31	4	.	.	6	.	.
<i>Galium boreale</i> subsp. <i>boreale</i>	22	.	.	.	20	.	1	.	.
<i>Juncus conglomeratus</i>	10	7	25	.	.	.	5	6	.
<i>Galium mollugo</i> agg.	10	20	13	.	20
<i>Trollius altissimus</i>	22	1	.	.
<i>Carex canescens</i>	1	.	.	17	.	.	4	3	35
<i>Crepis mollis</i>	7	.	.	.	30	.	8	.	4
<i>Peucedanum palustre</i>	1	.	.	17	.	.	5	3	27
<i>Taraxacum</i> sect. <i>Ruderalia</i>	7	5	25	8	.	.	2	.	.
<i>Festuca pratensis</i>	4	20	31
<i>Calamagrostis epigejos</i>	1	24	6	.	.	.	1	.	4
<i>Primula elatior</i>	6	2	25	.	.	.	2	.	.
<i>Lysimachia nemorum</i>	.	5	31	.	.	.	2	.	.

Mechové patro***Carici flavae-Cratoneuretum filicini***

<i>Cratoneuron filicinum</i>	.	33	19	.	.	20	3	.	.
------------------------------	---	----	----	---	---	----	---	---	---

Valeriano simplicifoliae-Caricetum flavae

<i>Climaciumpendroides</i>	48	13	88	30	.	20	38	.	8
<i>Scleropodium purum</i>	2	18	38
<i>Thuidium philibertii</i>	3	8	25	.	.	.	5	.	.
<i>Plagiomnium affine</i> s. l.	19	55	94	22	.	40	36	3	19
<i>Dicranum bonjeanii</i>	3	.	19	.	.	.	9	.	.

Sphagno warnstorffii-Eriophoretum latifolii

<i>Paludella squarrosa</i>	26	6	8	
<i>Straminergon stramineum</i>	.	.	.	9	.	.	48	6	19

Tabulka 14 (pokračování ze strany 645)

Sloupec číslo	1	2	3	4	5	6	7	8	9
<i>Hypnum pratense</i>	6	.	19	13	.	.	26	.	15
Menyantho trifoliatae-Sphagnetum teretis									
<i>Meesia triquetra</i>	.	.	.	4	.	.	4	6	23
<i>Warnstorffia exannulata</i>	6	3	31
<i>Sphagnum obtusum</i>	3	.	12
Diagnostické druhy pro dvě a více asociací									
<i>Calliergonella cuspidata</i>	62	88	94	43	.	20	50	13	58
<i>Palustriella commutata</i>	2	75	25	.	.	40	1	.	.
<i>Bryum pseudotriquetrum</i>	8	88	69	52	.	20	41	32	46
<i>Aneura pinguis</i>	.	28	25	30	.	.	16	52	23
<i>Fissidens adianthoides</i>	21	45	50	26	.	40	26	48	12
<i>Campylium stellatum</i>	10	80	75	57	13	80	59	100	62
<i>Philonotis calcarea</i>	.	20	.	4	.	40	.	.	.
<i>Scorpidium revolvens s. l.</i>	19	8	6	65	13	40	39	74	31
<i>Tomentypnum nitens</i>	17	5	13	39	.	20	65	61	35
<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	2	.	.	39	.	.	15	26	46
<i>Calliergon giganteum</i>	.	.	.	26	.	.	4	16	19
<i>Sphagnum warnstorffii</i>	65	52	31
<i>Sphagnum contortum</i>	45	71	54
<i>Sphagnum teres</i>	61	10	58
<i>Philonotis fontana</i>	.	3	19	9	.	.	21	16	23
<i>Aulacomnium palustre</i>	32	3	44	30	.	20	73	35	50
Ostatní druhy s vyšší frekvencí									
<i>Sphagnum recurvum s. l.</i>	35	23	35
<i>Sphagnum palustre</i>	24	10	12
<i>Rhytidadelphus squarrosus</i>	6	5	44	4	.	.	10	.	.
<i>Brachythecium rivulare</i>	2	20	13	9	.	.	1	.	8
<i>Cirriphyllum piliferum</i>	.	10	31	.	.	.	4	.	.

▷ ▷

Obr. 324. Srovnání asociací vegetace pramenišť a rašelinišť pomocí Ellenbergových indikačních hodnot, nadmořských výšek a pokryvnosti bylinného patra. Vysvětlení grafů viz obr. 24 na str. 78.

Fig. 324. A comparison of associations of spring and mire vegetation by means of Ellenberg indicator values, altitude and herb layer cover. See Fig. 24 on page 78 for explanation of the graphs.

